

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

VŨ VĂN TIẾN

**QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN SINH HỌC
THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC
Ở TRƯỜNG THPT HUYỆN THANH MIỆN, TỈNH HẢI DƯƠNG**

Chuyên ngành: Quản lý giáo dục

Mã số: 60 14 01 14

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Trần Hữu Luyện

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi và được sự hướng dẫn khoa học của GS.TS. Trần Hữu Luyện. Các nội dung nghiên cứu, kết quả trong luận văn này là trung thực và chưa từng được công bố dưới bất kỳ hình thức nào. Nếu phát hiện có bất kỳ sự gian lận nào tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về nội dung luận văn của mình.

Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Vũ Văn Tiến

LỜI CẢM ƠN

Với tình cảm chân thành, tác giả xin được bày tỏ lòng biết ơn tới Hội đồng khoa học của trường Đại học sư phạm Thái Nguyên, các thầy giáo, cô giáo đã tận tình giảng dạy, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tác giả trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Tác giả xin chân thành cảm ơn các đồng chí trong Ban giám hiệu, các thầy giáo, cô giáo trường Trung học phổ thông Thanh Miện, trường THPT Thanh Miện II, Trường THPT Thanh Miện 3 đã tham gia đóng góp ý kiến, cung cấp thông tin giúp đỡ tác giả trong quá trình điều tra, nghiên cứu.

Xin trân trọng cảm ơn gia đình và bạn bè đã động viên, giúp đỡ tác giả trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn. Đặc biệt, tác giả xin được bày tỏ lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc tới Giáo sư Trần Hữu Luyến - Người Thầy đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ, chỉ bảo ân cần cho tác giả trong quá trình nghiên cứu, hoàn thành luận văn.

Do thời gian và khả năng có hạn, luận văn khó tránh khỏi những thiếu sót. Kính mong được sự đóng góp, chỉ bảo của các thầy, cô trong Hội đồng khoa học, bạn bè và đồng nghiệp.

Một lần nữa tác giả xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 6 năm 2016

Tác giả

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt.....	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các biểu đồ, sơ đồ	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	2
3. Khách thể nghiên cứu	2
4. Đối tượng nghiên cứu	2
5. Giả thuyết khoa học	3
6. Nhiệm vụ nghiên cứu.....	3
7. Giới hạn nghiên cứu.....	3
8. Phương pháp nghiên cứu	3
9. Cấu trúc luận văn	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN NGHIÊN CỨU QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN SINH HỌC Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC	4
1.1. Tổng quan về nghiên cứu vấn đề	4
1.2. Quản lý.....	6
1.2.1. Khái niệm quản lý.....	6
1.2.2. Chức năng của quản lý.....	8
1.3. Dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông theo hướng phát triển năng lực người học.	10
1.3.1. Trường Trung học phổ thông.....	10
1.3.2. Dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông	12
1.4. Dạy học theo hướng phát triển năng lực người học ở trường Trung học phổ thông.....	20
1.4.1. Năng lực.....	20

1.4.2. Năng lực Sinh học.....	21
1.4.3. Dạy học theo tiếp cận phát triển năng lực người học	22
1.4.4. Nội dung dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học ở trường Trung học phổ thông.....	23
1.5. Quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông theo hướng phát triển năng lực người học	23
1.5.1. Quản lý dạy học	23
1.5.2. Quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông	24
1.5.3. Khái niệm quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông theo hướng phát triển năng lực người học	25
1.5.4. Nội dung quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông theo hướng phát triển năng lực người học	25
1.5.5. Vai trò của Hiệu trưởng trong quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông theo hướng phát triển năng lực người học	26
1.5.6. Chức năng, nhiệm vụ của Hiệu trưởng trường Trung học phổ thông	26
1.5.7. Hiệu trưởng là chủ thể quản lý dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	27
1.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	27
1.6.1. Những yếu tố thuộc chủ thể quản lý.....	27
1.6.2. Yếu tố thuộc khách thể quản lý	28
1.6.3. Yếu tố thuộc môi trường quản lý.....	28
Kết luận chương 1.....	29
Chương 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN SINH HỌC Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG HUYỆN THANH MIỆN TỈNH HẢI DƯƠNG THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC	30
2.1. Phương pháp nghiên cứu	30
2.1.1. Phương pháp điều tra bằng bảng hỏi	30
2.1.2. Phương pháp phỏng vấn	31
2.1.3. Phương pháp nghiên cứu sản phẩm.....	31
2.2. Thực trạng đội ngũ giáo viên và học sinh học môn Sinh học ở trường THPT huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương.....	31

2.2.1. Qui mô phát triển trường lớp cấp THPT	31
2.2.2. Đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên	32
2.2.3. Đội ngũ giáo viên giảng dạy môn Sinh học	34
2.2.4. Kết quả học tập và hạnh kiểm của học sinh.....	34
2.3. Thực trạng nội dung dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương theo hướng phát triển năng lực người học	35
2.3.1. Nhận thức của giáo viên về việc dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực của người học ở trường THPT huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương...	35
2.3.2. Thực hiện các mục tiêu dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực học sinh.....	36
2.3.3. Thực hiện các nội dung dạy học môn sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	37
2.3.4. Giáo viên Sinh học sử dụng các phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học	38
2.3.5. Thực hiện các hình thức dạy học môn Sinh học.....	40
2.3.6. Kết quả thực hiện nội dung dạy học sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	42
2.3.7. Học tập của học sinh theo định hướng phát triển năng lực ở trường THPT huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương.....	42
2.4. Thực trạng quản lý dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương theo hướng phát triển năng lực người học	47
2.4.1. Quản lý mục tiêu dạy học môn Sinh học ở trường Trung học phổ thông huyện Thanh Miện.....	47
2.4.2. Quản lý lập kế hoạch dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	48
2.4.3. Quản lý việc tổ chức thực hiện kế hoạch dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	49
2.4.4. Quản lý việc thực hiện chương trình giảng dạy môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực	50
2.4.5. Quản lý việc thực hiện đổi mới phương pháp dạy học môn Sinh học đáp ứng yêu cầu của dạy học theo hướng phát triển năng lực người học	52

2.4.6. Chỉ đạo của BGH dạy học môn Sinh học theo định hướng phát triển năng lực người học	54
2.4.7. Quản lý kiểm tra đánh giá dạy học môn Sinh theo hướng phát triển năng lực người học	56
2.4.8. Quản lý tạo điều kiện, môi trường dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	57
2.4.9. Quản lý việc khen thưởng giáo viên dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	58
2.4.10. Quản lý hoạt động học tập của học sinh	59
2.5. Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động dạy học Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	61
2.5.1. Yếu tố thuộc chủ thể quản lý	61
2.5.2. Yếu tố thuộc khách thể quản lý	62
2.5.3. Yếu tố thuộc môi trường quản lý	63
2.6. Những thuận lợi và khó khăn khi thực hiện dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học	64
2.6.1. Đánh giá tổng quát thực trạng quản lý hoạt động dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học ở trường Trung học phổ thông huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương	64
2.6.2. Mặt mạnh	68
2.6.3. Hạn chế	69
2.6.4. Thuận lợi	70
2.6.5. Khó khăn	71
2.6.6. Nguyên nhân	71
Kết luận chương 2	72
Chương 3: BIỆN PHÁP QUẢN LÝ DẠY HỌC MÔN SINH HỌC Ở TRƯỜNG THPT HUYỆN THANH MIỆN, TỈNH HẢI DƯƠNG THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC	73
3.1. Cơ sở đề xuất biện pháp	73
3.2. Nguyên tắc đề xuất biện pháp	73
3.2.1. Đảm bảo tính đặc thù môn học	73
3.2.2. Đảm bảo tính kế thừa	73

3.2.3. Đảm bảo tính đồng bộ của các biện pháp	74
3.2.4. Đảm bảo tính thực tiễn của các biện pháp	74
3.2.5. Đảm bảo tính khả thi của các biện pháp	74
3.3. Biện pháp quản lý dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	75
3.3.1. Biện pháp 1: Tăng cường giáo dục giá trị, tư tưởng, phẩm chất đạo đức và nhận thức cho đội ngũ giáo viên giảng dạy môn Sinh học	75
3.3.2. Biện pháp 2 : Hướng dẫn tổ chuyên môn lập kế hoạch và triển khai kế hoạch dạy học theo hướng phát triển năng lực người học	77
3.3.3. Biện pháp 3: Đôn đốc GV tổ chức HĐDH môn học có nề nếp kỷ cương theo hướng phát triển năng lực người học.	78
3.3.4. Biện pháp 4: Chỉ đạo GV lựa chọn phương pháp dạy học bộ môn theo hướng phát triển năng lực người học có hiệu quả	79
3.3.5. Biện pháp 5: Thường xuyên thúc đẩy GV kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh theo hướng phát triển năng lực người học, kịp thời biểu dương GV làm tốt và chấn chỉnh GV làm chưa tốt	82
3.3.6. Biện pháp 6: Đổi mới hoạt động học tập của học sinh theo hướng phát triển năng lực.....	84
3.3.7. Biện pháp 7: Hoàn thiện CSVC-TBDH phục vụ tốt cho giảng dạy theo hướng phát triển năng lực người học	86
3.4. Mối quan hệ giữa các biện pháp đề xuất	89
3.5. Khảo nghiệm tính khả thi và cấp thiết của các biện pháp quản lý đề xuất.....	91
Kết luận chương 3.....	94
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	95
1. Kết luận.....	95
2. Khuyến nghị.....	96
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	98

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BGH	: Ban giám hiệu
CBQL	: Cán bộ quản lý
CD	: Cao đẳng
CNH	: Công nghiệp hoá
CNXH	: Chủ nghĩa xã hội
CNTT	: Công nghệ thông tin
CSVN	: Cơ sở vật chất
DH	: Dạy học
ĐH	: Đại học
GD-ĐT	: Giáo dục và Đào tạo
GV	: Giáo viên
GVBV	: Giáo viên bộ môn
GVCN	: Giáo viên chủ nhiệm
HDDH	: Hoạt động dạy học
HĐH	: Hiện đại hoá
HS	: Học sinh
PPDH	: Phương pháp dạy học
QLGD	: Quản lý giáo dục
SGK	: Sách giáo khoa
TBDH	: Thiết bị dạy học
THPT	: Trung học phổ thông
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Đội ngũ cán bộ quản lý và tổ trưởng của các trường THPT	32
Bảng 2.2. Đội ngũ giáo viên của các trường THPT	33
Bảng 2.3. Chất lượng đội ngũ giáo viên của các trường THPT	33
Bảng 2.4. Kết quả học lực của học sinh	34
Bảng 2.5. Kết quả hạnh kiểm của học sinh.....	35
Bảng 2.6. Kết quả học tập môn Sinh học	35
Bảng 2.7. Các mục tiêu cụ thể trong dạy học sinh học theo hướng phát triển năng lực học sinh	36
Bảng 2.8. Các nội dung dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học.....	37
Bảng 2.9. Các phương pháp dạy học đã sử dụng.....	38
Bảng 2.10. Các kỹ thuật dạy học được giáo viên sử dụng trong giảng dạy môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	39
Bảng 2.11. Thực hiện các hình thức dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	40
Bảng 2.12. Thực hiện kết quả dạy học môn Sinh học	42
Bảng 2.13. Động cơ học tập môn Sinh học của học sinh	43
Bảng 2.14. Kết quả khảo sát thực trạng về phương pháp học tập của học sinh	44
Bảng 2.15. Quản lý mục tiêu dạy học môn Sinh học theo định hướng phát triển năng lực của người học	47
Bảng 2.16. Quản lý lập kế hoạch dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	48
Bảng 2.17. Quản lý việc tổ chức thực hiện kế hoạch dạy học sinh học	49
Bảng 2.18. Thực trạng quản lý việc thực hiện chương trình giảng dạy	51
Bảng 2.19. Thực trạng chỉ đạo của Ban giám hiệu về dạy học môn Sinh học theo định hướng phát triển năng lực của người học.....	54
Bảng 2.20. Quản lý hoạt động kiểm tra đánh giá dạy học môn Sinh học theo hướng phát triển năng lực người học	56